

Субјект: Министерство за образование и наука

Предмет: Коментари на Закон за изменување и дополнување на Законот за основното образование, во релација со Закон за изменување и дополнување на Законот за наставниците и стручните соработници во основните и средните училишта, и Закон за учебници и други наставни и дидактички материјали во основно и средно образование

Датум: 14.05.2021

Почитувани,

Отвореното споделување на знаење и отвореното образование се едни од водечките вредности кои даваат насока на нашето делување во сите нашите програми, проекти, и активности во Фондацијата Метаморфозис. Ние сме посветени на промовирање на концептот на „отворени образовни ресурси“ (понатаму: ООР) како водечки глобален тренд во модерното, отворено образование. Поконкретно, целта на нашите активности е да влијаеме на подигање на свеста и капацитетот на академската јавност и другите чинители за создавање и користење на отворени образовни ресурси. Дополнително, преку претставување на концептот на ООР на наставниците од помалите етнички заедници со помош на обуки и други активности, целиме да ја подигнеме свеста за придобивките од користењето на отворените образовни ресурси во нашата држава.

Имајќи ги предвид потенцијалните придобивки од користењето на ООР, како и постоечките предизвици со кои се соочува образовниот процес во РСМ (идентификувани и преку наше [истражување](#), и последователниот [документ за јавни политики](#)) ги предлагаме следните **коментари** за Ваше разгледување. Во оваа форма, коментарите се однесуваат на два одделни закони, но сметаме дека **одделните предлозите** за систематска имплементација на концептот на ООР без проблеми може да се вметнат и во **Закон за изменување и дополнување на Законот за основното образование, како и во други сродни регулативи**. Природата на проблемот налага законски измени во повеќе закони, и нашите коментари можат да помогнат во адресирање на дел од нив. Подетално за ова можете да прочитате во нашата [анализа](#).

На следните два линкови, коментарите се соодветни вметнати во рамки на структура на предлог-измените на одделните закони во кои можат да се имплементираат. ([Коментари за Закон за учебници..](#)) ([Коментари за Закон за наставниците..](#)).

Се надеваме на Ваш позитивен одговор и покана за соработка во однос на постоечките, но и за идните планирани реформи, особено кога станува збор за подобрување на квалитетот на образованието во нашата земја и градење на култура на солидарност и слободно споделување на знаењето помеѓу сите чинители во образовниот процес, со конечна цел – подобрување на квалитетот на образованието за сите ученици.

Фондација Метаморфозис,

14.05.2021, Скопје

Офицер за програмска поддршка

Гоце Арсовски

Отворени образовни ресурси • Фондација Метаморфозис ул. Апостол Гусларот бр.40, 1000 Скопје,

Република Северна Македонија • Тел./факс: +389 2 3109 325; FB [Отворени образовни ресурси во Северна Македонија](#); www.oer.mk

Содржина

Закон за наставници	2
50-а	2
66-в	2
66-г.....	2
НОВ ЧЛЕН (66-з).....	3
Закон за учебници	4
член 2	4
член 5, став (4)	4
Член 7	4
Член 8, став (2).....	5
Член 11, став (3).....	5
Член 13, став (2).....	5
Член 17, став (1), алинеја (2).....	5

Закон за наставници

50-а

(3) Во критериумите за начинот на следењето и вреднувањето на работата на стручните соработници се додаваат и активности и придонеси во креирање и обезбедување на образовни ресурси и помагала.

66-в

- обезбедување и креирање на образовни ресурси и помагала во печатена и во електронска форма, како и иновативни технологии во користење на дигитални онлајн образовни ресурси и нивно приопштување на јазиците на кои се одвива наставата.

66-г

- (2) На наставникот кој креирал и придонел со отворени образовни ресурси за користење во наставно-образовна програма според наставниот план и програми, а опишани согласно овој закон и Законот за учебници и други наставни и дидактички материјали во основно и средно образование, му се обезбедува плата за 40 часовно работно време во неделата, како дополние на фондот на наставни часови.

(3) Во врска со став (2) од овој член, училиштето обезбедува услови за реализација, и технички средства – компјутер за изработка на отворени образовни ресурси на дневна основа, но не подолго од една третина од времето предвидено за реализирање на настава според наставниот план и програма за конкретната учебна година.

Отворени образовни ресурси • Фондација Метаморфозис ул. Апостол Гусларот бр.40, 1000 Скопје,

(4) Училиштето оформува листа на податоци за учебната година со податоци за активности за креирање отворени образовни ресурси за наставниот кадар. Училиштето тековно ја ажурира листата на отворени образовни ресурси, а на барање на Министерот, БРО, ја проследува до нив.

НОВ ЧЛЕН (66-з)

- (1) Министерот го задолжува Одделението за професионален и стручен развој во рамки на БРО, во текот на учебната година да организира обуки и да креира и ажурира листа неспецијализирани обучувачи за професионална надоградба на наставниот кадар (претходно: програма за професионален развој на наставниците). Во листата на обучувачи може да бидат вклучени правни и физички лица со најмалку петгодишно искуство во дадената област на обуката. Условите за лиценцирање на обучувачите ги уредува Министерот, а на предлог на Одделението за професионален и стручен развој во рамките на БРО.
- (2) Одделението за професионален и стручен развој при БРО спроведува годишен повик на кој се пријавуваат субјекти заинтересирани за лиценцирање, со цел вклучување во листата на специјализирани обучувачи.
- (3) Во рамки на својата советодавна и стручна работа, Одделението за професионален и стручен развој при БРО оформува методологија и план на активности за работа со отворени образовни ресурси.

Во методологијата и планот за активности задолжителни компоненти се:

- основни познавања од ИКТ потребни во наставата,
  - користење на електронски образовни ресурси во наставата
  - теориско познавање на авторски права и отворени лиценци,
  - користење алатки и софтвер за создавање отворени образовни ресурси
  - клучни критериуми за оценување на соодветноста и квалитетот на отворените образовни ресурси за наставниот процес во односната област.
- (4) Одделението за професионален и стручен развој при БРО создава план за професионален и стручен развој на годишно ниво, заснован на утврдените приоритети од став 3 од овој член, кој училиштата го добиваат пред почетокот на учебната година, заедно со листата на специјализирани обучувачи од став 1 од овој член. Училиштето е одговорно за утврдување на приоритетите на наставниот колектив, и донесување одлука за избор на понудени обуки содржани во планот. Училиштето го известува Одделението за професионален и стручен развој во рок од 30 дена од доставување на планот и листата за одлуката.
  - (5) Одделението за професионален и стручен развој при БРО обезбедува листа на сите барани обуки во став 4 од овој член, а по одобрување од Министерот, отвора повик за понуди кон листата од став 1 од овој член. Доколку нема субјект во листата од став 1 од овој член кој ги задоволува критериумите потребни за одржување на конкретна побарана обука, Одделението за професионален и стручен развој отвора јавен повик за понуди за односната обука.

Отворени образовни ресурси • Фондација Метаморфозис ул. Апостол Гусларот бр.40, 1000 Скопје,

- (6) Министерот го задолжува БРО за спроведување на годишна анализа на реализираните обуки за професионална и стручна надградба на наставниот кадар, понудени од Одделението за професионален и стручен развој, а реализирани во текот на претходната учебна година. Анализата содржи препораки за ажурирање на планот за обуки како и препораки за дополнителни обуки во рамки на планот.

Закон за учебници

член 2

(3) Учебникот во електронска форма покрај содржината на учебникот во печатена форма, содржи материјал во дигитален формат кој наставните содржини ги дополнува со наставен материјал и содржини во дигитален формат како што се видео содржини, аудио материјали, анимации, фотографии, интерактивен софтвер, образовни електронски квизови, интерактивни задачи во електронски формат, како и пристап до образовни онлајн сервиси и платформи со цел олеснување и подобрување на наставниот процес.

(5) Наставниот и друг дидактички материјал се сите наставни средства (работни тетратки, работни листови, прирачник за наставник, контролни задачи/тестови, нагледни средства, електронски содржини, едукативен софтвер) и други помагала што му користат на наставникот и ученикот во процесот на учење и поучување и се достапни во печатена и електронска/дигитална форма.

(7) Во образовниот процес покрај наставниот и дидактички материјал од ставот (5) на овој член, наставникот може да се користат и дополнителни средства и материјали во согласност со наставната програма од дополнителни електронски ресурси кои се дефинираат како отворени образовни ресурси.

(8) Дополнителен образовен ресурс кој е создаден во согласност со наставната програма и кој користи електронска лиценца за слободна употреба, изменување, надополнување, и споделување се смета за отворен образовен ресурс.

(9) Отворените образовни ресурси можат да бидат во електронска или хартиена форма, и истите се изработуваат доброволно и самоиницијативно со цел креирање на јавно достапни образовни ресурси и подобрување на наставниот процес. Јавно достапните образовни ресурси, во печатен и електронски формат, треба да поседуваат електронска лиценца за слободна употреба и соодветна атрибуција на креаторите на образовниот ресурс.

член 5, став (4)

(4) Учениците од сите години во основните и средни училишта можат да користат отворени образовни ресурси, претходно одобрени и објавени на електронската платформа во член 7, став (4) од овој закон.

Член 7

(9) Автор на отворен образовен ресурс може да биде и лице со најмалку високо образование кое е соодветно според наставната програма за предметот за кој е наменет ресурсот и кој има најмалку

Отворени образовни ресурси • Фондација Метаморфозис ул. Апостол Гусларот бр.40, 1000 Скопје,

една година работно искуство како наставник или соработник во високото образование, односно како наставник во основно или средно образование соодветно според наставната програма за предметот за кој е наменет ресурсот.

став (9) станува став (10)

Член 8, став (2)

(2) Директорот на Бирото, односно директорот на Центарот го задолжува Одделението за професионален и стручен развој при БРО за разгледување и предлагање за употреба на наставните и дидактичките материјали од член 2 став (7) од овој закон, односно отворени образовни ресурси. Одделението го оценува секој поднесен отворен образовен ресурс, по претходно утврдена методологија и правилник, усвоен од БРО и МОН. Одделението, на согласност од Директорот на Бирото, отвора повик за експерти за консултација при оценување на ресурси, или за потребите на ажурирање на методологијата/правилникот опишани во овој став. Директорот на Бирото, на предлог на Одделението, ја одобрува содржината на повикот, условите кои мора секој експерт да ги исполни, надоместокот и временската рамка на консултацијата.

Ставовите (2), (3), (4), (5), (6) и (7) стануваат ставови (3), (4), (5), (6), (7) и (8)

Член 11, став (3)

(3) Преносот на материјалното авторско и висината на надоместокот за преносот на материјалното авторско право за одобрените наставни и дидактички материјали опишани во став (1) и став (2) од овој член, не се однесуваат на сите изработени и одобрени отворени образовни ресурси, опишани во член 2, став (7) од овој закон.

Член 13, став (2)

(2) Листа на одобрените отворени ресурси се објавуваат на платформата од член 7 став (4) од овој закон, во посебна секција „Отворени образовни ресурси“.

(3) Методологијата за оценување на квалитетот на отворените образовни ресурси, односно Методологија за обезбедување квалитет на отворените образовни ресурси, во која се содржани сите критериуми по кои се определува соодветноста и квалитетот на отворени образовни ресурси опишани во член 2 став (7) од овој закон, е објавена јавно на платформата од член 7 став (4) од овој закон, во посебна секција „Методологија за обезбедување квалитет на отворените образовни ресурси“.

Член 17, став (1), алинеја (2)

став (1), алинеја (2)

зборовите „во средното училиште, како и дигиталните учебници од член 5 став (3) на овој закон“ се заменуваат со зборовите „во средното училиште, дигиталните учебници и отворените образовни ресурси од член 5 став (3) на овој закон“

Отворени образовни ресурси • Фондација Метаморфозис ул. Апостол Гусларот бр.40, 1000 Скопје,

Република Северна Македонија • Тел./факс: +389 2 3109 325; FB [Отворени образовни ресурси во Северна Македонија](#); www.oer.mk

За крај, предлагаме две (не задолжително) поврзани активности кои може да се преземат без оглед на актуелната регулатива, а кои ќе влијаат на прифаќањето на ООР во пошироката јавност, и ќе придонесат кон согледување на придобивките од имплементација и популаризација на концептот, особено помеѓу наставниот кадар, учениците, и родителите од основните и средни училишта:

1. **Кампања за промоција на концептот за отворени образовни ресурси (создавање, споделување, користење) - МОН**
2. **Иницијатива на Владата за Отворени образовни ресурси – Влада на РСМ, во соработка со МОН/БРО**